Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Guzun Corneliu

Dosarul nr. 2r - 1327/25
PIGD: (2-23155878-02-2r-04072025)

D E C I Z I E

17 noiembrie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele completului, judecătorul Ana Panov
Judecători Elena Bolocan și Svetlana Vîșcu

examinând fără participarea părților, recursul declarat de către avocatul Frunze Tatiana în interesele lui Spînu Andrei,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Spînu Andrei împotriva lui Spînu Igor cu participarea intervenienților accesorii Direcția Pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Centru mun. Chișinău și notarul Tereza Anton, cu privire la declararea moștenitorului nedemn,

împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 3 iunie 2025, prin care s-a admis cererea privind excepția de tardivitate înaintată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Spînu Andrei împotriva lui Spînu Igor cu participarea intervenienților accesorii Direcția Pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Centru mun. Chișinău și notarul Tereza Anton, cu privire la declararea moștenitorului nedemn,

A C O N S T A T A T :

Poziția instanței de fond:

La 1 noiembrie 2023, Andrei Spînu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Igor Spînu, privind declararea moștenitorului nedemn.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, Spînu Constantin decedat la *****, a fost tatăl a cinci copii, Spînu Igor, născut în anul *****, Spînu Sergiu, născut în anul *****, Spînu Constantin născut în anul *****, Spînu Natalia născută în anul ***** și Spînu Andrei născut în anul *****

La fel a specificat că, pe parcursul vieții sale defunctul Spînu Constantin a fost bătut de nenumărate ori de către fiul său Spînu Igor, în legătură cu acțiunile pârâtului defunctul s-a adresat de nenumărate ori cu plângeri la procuratură, iar urmare a bătăilor suportate din partea fiului său Spînu Igor, acesta s-a ales și cu o coastă ruptă în anul 1999, fapt confirmat și prin actul de examinare medico-legală. Pe parcursul vieții defunctului, pârâtul a încercat prin diferite metode să-l evacueze din apartamentul situat pe ***** În anul 1998 pârâtul a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva defunctului Spînu Constantin, cu scopul recunoașterii nulității contractului de vânzare-cumpărare apartamentului *****

Totodată a notat că, după divorțul părinților, în apartamentul nr.10 a rămas să locuiască tatăl lui și pârâtul, deoarece ultimul a participat la privatizarea apartamentului. Tatăl său a fost în imposibilitatea de nenumărate ori să solicite ambulanța, deoarece pârâtul deconecta telefonul, astfel încât defunctul să nu aibă acces la acesta.

De asemenea a specificat că, nedemnitatea succesorală este o sancțiune civilă în virtutea căruia moștenitorul legal care s-a făcut vinovat de o culpă gravă față de defunct sau față de memoria acestuia este decăzut cu efect retroactiv din dreptul de a-l moșteni.

A mai consemnat că, prin prisma art. 2169, art. 2171, art. 2172 și art. 2174 din Codul civil, fratele său Spînu Igor urmează a fi declarat ca moștenitor nedemn asupra patrimoniului tatălui său Spînu Constantin, decedat la *****, iar ca urmare în locul moștenitorului nedemn vin la moștenire cei care ar fi moștenit dacă moștenitorul nedemn ar fi fost decedat la data deschiderii moștenirii și anume fiicele pârâtului Spînu Sofia și Spînu Alexandra, care la moment se află în custodia tatălui.

A solicitat constatarea nedemnității succesorale a lui Spînu Igor, a.n. **********, IDNP *****; declararea lui Spînu Igor ca moștenitor nedemn a patrimoniului tatălui său Spînu Constantin, decedat la *****.

La 8 decembrie 2023, reprezentantul pârâtului Spînu Igor, avocatul Gheorghiță Oleg, a depus prin intermediul cancelariei instanței, cerere cu privire la ridicarea excepției de tardivitate, solicitând respingerea acțiunii ca fiind depusă tardiv. (f.d.42 - 47)

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 3 iunie 2025, s-a admis excepția de tardivitate înaintată de reprezentantul pârâtului Spînu Igor, avocatul Oleg Gheorghiță. S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Spînu către Igor Spînu cu participarea intervenienților accesorii Direcția Pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Centru mun. Chișinău și notarul Tereza Anton, privind declararea moștenitorului nedemn, ca fiind tardivă.

Pentru a dispune astfel, instanța de fond a constatat că, cererea de chemare în judecată este depusă cu omiterea termenului de prescripție extinctivă. Or, după cum rezultă de materialele cauzei la 13 iulie 2020 reclamantul Spînu Andrei a depus cerere de deschidere a procedurii succesorale după decesului lui Spînu Constantin.

La fel a notat că, înaintarea acțiunii pe calea justiției, la 1 noiembrie 2023, având drept obiect, constatarea nedemnității succesorale a lui Spînu Igor, a fost realizată cu omiterea termenului de prescripție extinctivă prevăzut la art. 2211 Cod civil. Cu atât mai mult prezenta acțiune a fost depusă după expirarea termenului de 3 ani de la data deschiderii moștenirii.

Solicitarea recurentului:

Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, la 18 iulie 2025, avocatul Frunze Tatiana în interesele lui Spînu Andrei, a depus recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 3 iunie 2025, solicitând admiterea recursului și casarea încheierii, cu pronunțarea unei decizii prin care să fie respinsă cererea privind ridicarea excepției de tardivitate și restituită cauza spre rejudecare în instanța de fond.

Argumentele părților:

În motivarea recursului, avocatul Frunze Tatiana în interesele lui Spînu Andrei, a reiterat motivele de drept și de fapt indicate în cererea de chemare în judecată, suplimentar a menționat că, motivarea instanței este defectuoasă și neîntemeiată, iar prevederile legislative

lasă loc de interpretări extensive și ambigui, or potrivit art.2211 Cod civil, termenul de prescripție al acțiunii în anulare este de 1 an, iar alin. (2) prevede că, termenul de prescripție se calculează din momentul când persoana îndreptățită a aflat despre existența temeiurilor de anulabilitate. Dispozițiile legale privind suspendarea cursului prescripției se aplică în mod corespunzător, iar alin. (3) prevede că acțiunea în anulare nu poate fi înaintată după expirarea termenului de 3 ani de la data deschiderii moștenirii.

Totodată a notat că, termenul de înaintare a acțiunii în anulare este de 1 an de la data când s-a aflat despre motivele de nedemnitate, pe de altă parte tot legiuitorul indică că acțiunea în anulare nu poate fi înaintată dacă de la data deschiderii succesiunii au trecut 3 ani, indiferent când ai aflat despre motivele de nedemnitate a moștenitorului.

La fel a specificat că, instanța a motivat ca indiferent de când s-au aflat despre temeiurile de nedemnitate a lui Spînu Igor, Spînu Andrei nu putea înainta o asemenea acțiune mai târziu de 13.07.2023, deoarece acestea ar fi prescrise, totodată instanța a indicat că nu au fost prezentate acte care să demonstreze că Spînu Andre nu a știut despre aceste temeiuri de nedemnitate a lui Spînu Igor, ceea ce reprezintă un fals, or la materialele dosarului se regăsesc acte doveditoare care demonstrează când Spînu Andrei a aflat despre temeiurile de nedemnitate, iar în cadrul ședinței de judecată s-a explicat și faptul că acesta nu este în RM, locuiește peste hotarele țării, drept dovada este și mandatul încheiat în baza de procura.

Termenul de declarare a recursului:

În conformitate cu prevederile art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru reține că încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 3 iunie 2025, a fost comunicată avocatului Frunze Tatiana în interesele lui Spînu Andrei la 4 iunie 2025, fapt confirmat prin recipisa anexată la materialele cauzei.

Astfel, Colegiul conchide că, recursul declarat de către avocatul Frunze Tatiana în interesele lui Spînu Andrei la 18 iunie 2025, a fost depus în interiorul termenului legal.

Aprecierea instanței de recurs:

Analizând legalitatea și temeinicia încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate de recurent și a materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide că, recursul urmează a fi respins cu menținerea încheierii instanței de fond, reieșind din considerentele ce succed.

Conform art. 424 alin. (l) Cod de procedură civilă, curţile de apel examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de judecătorii.

În condiţiile art. 426 alin. (2) şi (3) din Codul de procedura civilă, recursul se depune la instanţa a cărei încheiere se atacă. Recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinţei la recurs, fără examinarea admisibilităţii şi fără participarea părţilor.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul şi să mențină încheierea.

Din materialele cauzei s-a constatat că, la 13 iulie 2020, Spînu Andrei a depus la notarul Anton Tereza cerere de deschidere a procedurii succesorale după decesul tatălui Spînu Constantin decedat la *****.

La fel, se atestă că, la 1 noiembrie 2023, Spînu Andrei prin intermediul avocatului Frunze Tatiana s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Spînu Igor, solicitând constatarea nedemnității succesorale a moștenitorului Spînu Igor.

Totodată, din lucrările dosarului urmează că, excepția de tardivitate a acțiunii înaintate, a fost invocată de avocatul Gheorghiță Oleg în interesele lui Spînu Igor, la faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare.

Așadar, în conformitate cu art. 391 alin. (1) Cod civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Totodată, potrivit art. 186[1] Cod de procedură civilă, cererile depuse în instanţa de judecată peste termenul de prescripţie extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripţia, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanţa de judecată a excepţiei de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripţie sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepţiei, instanţa de judecată examinează excepţia de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

Conform alin. (2) a aceluiași articol, excepţia de tardivitate şi, după caz, repunerea în termen se soluţionează în şedinţă de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanţilor citaţi legal nu împiedică examinarea cererilor.

Alin. (3) stabilește că, dacă nu se dispune repunerea în termen şi/sau se admite excepţia de tardivitate, instanţa de judecată respinge acţiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs.

În acord cu alin. (4) a articolului indicat, instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii adoptate conform alin. (3), este în drept: a) să respingă recursul şi să menţină încheierea; b) să admită recursul şi să caseze integral încheierea, restituind cauza spre rejudecare.

Colegiul civil învederează că, în acord cu prevederile art. 2170 Cod civil, lipsirea de dreptul de moștenire a persoanei nedemne se face prin anularea dobîndirii moștenirii de către aceasta. Se poate cere anularea dobândirii moștenirii numai după deschiderea moștenirii. În cazul moștenitorului subsecvent, anularea poate fi făcută imediat după devoluțiunea moștenirii către moștenitorul prealabil. Acțiunii în anulare i se aplică termenele prevăzute la art. 2211.

Potrivit prevederilor art. 2211 Cod civil, termenul de prescripție al acțiunii în anulare este de 1 an. Termenul de prescripție se calculează din momentul cînd persoana îndreptățită a aflat despre existența temeiurilor de anulabilitate. Dispozițiile legale privind suspendarea cursului prescripției se aplică în mod corespunzător. Acțiunea în anulare nu poate fi înaintată după expirarea termenului de 3 ani de la data deschiderii moștenirii.

Astfel, Colegiul civil, reieșind din prevederile normelor menționate supra reține că, chiar dacă s-ar fi respectat termenul subiectiv de 1 an (calculat din momentul în care s-a aflat despre fapta de nedemnitate), legea instituie o barieră de netrecut și anume că acțiunea nu poate fi înaintată după expirarea termenului de 3 ani de la data deschiderii moștenirii.

În situația din speță, Colegiul, subliniază că, determinat pentru constatarea tardivității acțiunii este anume stabilirea momentului cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului și, respectiv, cînd a expirat.

Colegiul civil reține că, acțiunea a fost depusă pe 1 noiembrie 2023 (la mai bine de 4 ani de la decesul lui Spînu Constantin - *****), aceasta a depășit termenul maxim prevăzut de lege. Depunerea cererii de deschidere a procedurii succesorale de către un succesor la data de 13 iulie 2020 nu suspendă și nu întrerupe curgerea acestui termen de decădere pentru acțiunea în nedemnitate.

Astfel, după cum a notat și instanța de fond, se atestă că înaintarea acțiunii, pe calea justiției a fost depusă cu omiterea termenului de prescripție extinctivă.

Acestea fiind constatate, Colegiul civil conchide că, prima instanță corect a stabilit că, înaintarea acțiunii, pe calea justiției, la 1 noiembrie 2023, având drept obiect, constatarea nedemnității succesorale a lui Spînu Igor, a fost realizată cu omiterea termenului de prescripție extinctivă prevăzut la art. 2211 Cod civil. Cu atât mai mult prezenta acțiune a fost depusă după expirarea termenului de 3 ani de la data deschiderii moștenirii.

Colegiul civil, în acord cu poziția primei instanțe, respinge ca neîntemeiate alegațiile recurentului cu privire la faptul că abia la 27 octombrie 2023, i s-a adus la cunoștință despre acțiunile violente ale fratelui Spînu Igor în raport cu tatăl Spînu Constantin, or, aceste fapte se cunoșteau și anterior și nu poate fi reținut drept plauzibile aceste argumente precum că i-au devenit cunoscute după ce i-a prezentat avocatul actele confirmative.

În această ordine de idei, Colegiul civil, luând în considerație constatările menționate supra, conchide că, Spînu Andrei adresându-se în instanță cu cererea de chemare în judecată pendinte la 1 noiembrie 2023, nu poate pretinde declararea moștenitorului Spînu Igor nedemn, așa cum aceaste pretențiile sunt prescrise.

În același timp, Colegiul reține că, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în jurisprudența sa a stabilit cu valoare de principiu că respectarea termenului de prescripție este o condiție ce generează stabilitatea raporturilor juridice, or, acestea devenite irevocabile în pofida expirării termenului de prescripție garantează titularului dreptului siguranța și securitatea raportului în care este parte, iar orice deviere de la acest principiu, în absența unor temeiuri relevante, constituie o ingerință față de valorile protejate de CEDO (art.6) și implicit incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice (Hotîrărea CEDO din 18.03.2008 emisă în cauza Dacia versus Moldova, Hotărîrea CEDO din 16.07.2009 emisă în cauza Baroul Partener-A versus Moldova, Hotărîrea CEDO din 25.11.2009 emisă în cauza IPTEH și alții contra Moldovei).

Cu referință la termenele de prescripție, Curtea a notat că, înaintarea unei acţiuni în pofida expirării termenului general de prescripţie sunt contrare articolului 6 al Convenţiei, deoarece ele permit instanţelor judecătoreşti să continue examinarea unei cauzei, circumstanță apreciată drept contrară art.6 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, Curtea considerînd că la îndeplinirea acţiunilor procedurale, respectarea cerinţelor cu privire la admisibilitate constituie un aspect important al dreptului la un proces echitabil, iar rolul jucat de termenele de prescripţie este de o importanţă majoră atunci când este interpretat în lumina Preambulului Convenţiei, care, în partea sa relevantă, declară preeminenţa dreptului, o parte a moştenirii comune a Statelor Contractante (Brumărescu v. Romania, [GC], nr.28342/95, §61, ECHR 1999-VII şi Roşca v. Moldova, nr.6267/02, §24, 22 martie 2005).

Astfel, din considerentele menţionate şi avînd în vedere faptul că, excepția de tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, instanța de fond corect a conchis necesitatea admiterii cererii privind ridicarea excepției de tardivitate și ca consecință respingerea cererii de chemare în judecată depusă de Spînu Andrei împotriva lui Spînu Igor cu privire la declararea moștenitorului nedemn, ca fiind tardivă.

Colegiul subliniază că, abordarea recurentului, în speță, evidențiază în mod clar dezacordul acestuia cu soluția dată de instanța de judecată, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune admiterea recursului.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de avocatul Frunze Tatiana în interesele lui Spînu Andrei.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru-,

D E C I D E :

Se respinge recursul declarat de către avocatul Frunze Tatiana în interesele lui Spînu Andrei.

Se menține încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 3 iunie 2025, prin care s-a admis cererea privind excepția de tardivitate înaintată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Spînu Andrei împotriva lui Spînu Igor cu participarea intervenienților accesorii Direcția Pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Centru mun. Chișinău și notarul Tereza Anton, cu privire la declararea moștenitorului nedemn.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului
Judecătorul Ana Panov

Judecătorii Elena Bolocan

Svetlana Vîșcu